

Yttrande över betänkandet Samlad kunskap – stärkt handläggning (SOU 2017:25)

Sammanfattande synpunkter

Utredningens övergripande syfte är att uppnå en mer jämställd och rättssäker försäkring vid arbetsskada.

Arbetsgivarverket är positivt till de föreslagna åtgärderna avseende konsensusdokument, kunskapssammanställningar, identifiering av behov av nya kunskapssammanställningar och forskning på området, då dessa bör kunna bidra till en mer jämställd och rättssäker arbetsskadeförsäkring. Det kan även finnas fördelar med ett stöd för bedömning och beslut för Försäkringskassans handläggare i arbetsskadeärenden.

Det är dock väsentligt att det generella arbetsskadebegreppet fortsätter att tillämpas och att de föreslagna konsensusdokumenten, sammanställningarna och liknande inte blir för snäva i sin utformning. Det är av samma anledning också viktigt att det föreslagna bedömningsstödet till Försäkringskassans handläggare inte blir för styrande eller snävt.

Arbetsgivarverket anser att det är av stor vikt för rättssäkerheten i arbetsskadeförsäkringen att Försäkringskassan säkerställer att regelverket är tydligt och känt av arbetstagare. Förslaget om information under sjukskrivningsperioden är därför väsentligt då det är avgörande för den enskildes möjlighet att ansöka om och få ersättning från den allmänna försäkringen. Därmed kan även kompletterande ersättningar enligt kollektivavtal utges. Arbetsgivarverket ser därför positivt på utredningens förslag om ett förstärkt system för information om arbetsskadeförsäkringen.

Enligt Arbetsgivarverkets mening är det mycket oklart vilka konsekvenser den föreslagna ersättningen ”rehabiliteringspenning vid arbetsskada” kommer att få vad gäller kollektivavtalade villkor. Kollektivavtalen kompletterar de lagstiftade ersättningarna och utgår delvis från Försäkringskassans arbetsskadebedömningar. Arbetsgivarverket bedömer att det finns risk för att rehabiliteringspenningen vid arbetsskada medför ökade kostnader för ersättningar enligt kollektivavtalen samt leder till krav på kollektivavtalsförändringar. Det kan även finnas en risk för att regelverket blir svårbegripligt för den enskilde individen och övriga aktörer. Arbetsgivarverket avråder från införandet av den nya förmånen i dess föreslagna form.

Rubrikerna i detta yttrande följer rubriksättningen i betänkandet.

7 Försäkringskassans behov av tillgång till kunskap

Arbetsgivarverket har inget att invända mot förslaget att Socialstyrelsen ges i uppgift att ta fram konsensusdokument om kunskapsläget inom arbetsskadeförsäkringen samt identifiera behov av nya kunskapssammanställningar inom området. Dokumenten ska i första hand vara till för att stödja de försäkringsmedicinska rådgivarna på Försäkringskassan, men syftar även till att tillgängliggöra kunskapen för andra intressenter, såsom individen, dennes ombud och läkare. Här vill Arbetsgivarverket uppmärksamma regeringen på att även arbetsgivare kan ha stor nytta av dessa kunskapssammanställningar och vikten av att kunskapen därför tillgängliggörs även för arbetsgivare.

En uppgift för Socialstyrelsen i det här uppdraget skulle bli att generalisera kunskap från forskning utförd på män till att även användas för bedömning av kvinnors arbetsskador, vilket Arbetsgivarverket anser är positivt.

Arbetsgivarverket har inte heller några invändningar mot förslaget att Socialstyrelsen ska tillsätta en grupp bestående av medicinskt kunniga experter samt en expert kunnig i försäkringsjuridik. Enligt Arbetsgivarverket är det viktigt att samråd sker med arbetsmarknadens parter beträffande arbetet med att ta fram kunskapssammanställningar samt inom vilka områden nya sammanställningar behöver genomföras. Arbetsgivarverket ser därför positivt på regeringens förslag att ge Socialstyrelsen i uppdrag att göra detta. Arbetsgivarverket vill också poängtera vikten av att ny arbetsmiljökunskap även sprids bland berörda på arbetsmarknaden.

Uppdraget till Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, SBU, om att systematiskt sammanställa kunskap om arbetsmiljöns betydelse för uppkomst av sjukdom föreslås permanentas genom att det förs in en uppgift i myndighetens instruktion och medlen ges i nivå. Arbetsgivarverket ser positivt även på detta.

Enligt Arbetsgivarverkets mening är det viktigt att det generella arbetsskadebegreppet fortsätter att tillämpas och att konsensusdokumenten och sammanställningarna därför inte blir för snäva i sin utformning.

Sammanfattningsvis bedömer Arbetsgivarverket att förslagen ovan kan bidra till ökad rättssäkerhet och kunskapsspridning inom arbetsskadeförsäkringen och tillstyrker därför dessa.

9 Överväganden rörande stöd för bedömning och beslut i ärenden om arbetsskada

Arbetsgivarverket kan, liksom utredningen, se att det både finns för- och nackdelar med att införa ett stöd för bedömning och beslut för Försäkringskassans handläggare i arbetsskadeärenden. Det är dock viktigt att det generella arbetsskadebegreppet tillämpas och att bedömningsstödet därför inte blir för styrande eller snävt.

Arbetsgivarverket har i övrigt inget att erinra mot utredningens sammanfattande bedömning att fördelarna överväger nackdelarna med ett sådant stöd och att det därför bör införas.

10 Behov av ny forskning av relevans för arbetsskadeförsäkringen

Arbetsgivarverket tillstyrker utredningens förslag om att forskning till stöd för arbetsskadeförsäkringen bör inkluderas i det nationella programmet för arbetslivsforskning och då särskilt när det gäller hur arbetsmiljön påverkar hälsa och välbefinnande i kvinnodominerade miljöer.

Arbetsgivarverket vill dock poängtera att höga nivåer av sjukskrivningar i vissa kvinnodominerade arbeten till stor del även gäller män inom motsvarande arbeten. Därmed behöver orsaker till kvinnors arbetssituation inte uteslutande handla om kön utan anledningarna kan även hänföras till en könsuppdelad arbetsmarknad.

Enligt Arbetsgivarverket är det även av vikt att forskningen inte ensidigt fokuserar på bilden av arbetslivet som en ohälsfaktor. Arbetsgivarverket anser att arbetsplatsen och arbete är en viktig arena för att behålla och främja hälsa och därmed också ett bidrag till ett längre arbetsliv.

Arbetsgivarverket har inte något att invända mot att Forte ges i uppdrag att inrätta ett särskilt forskningsprogram om socialförsäkringens funktionssätt, handläggning och tillämpning.

Inte heller har Arbetsgivarverket något att invända mot att Socialstyrelsen får i uppgift att, i samband med att konsensusdokumenten för arbetsskadeförsäkringens område tas fram, sammanställa behov av forskning inom området. Arbetsgivarverket ser positivt på att Socialstyrelsen ska samverka med arbetsmarknadens parter och Försäkringskassan i arbetet med detta.

11 Prövning av rätt till livränta

Arbetsgivarverket anser att utredningens förslag avseende stärkt beslutsunderlag vid prövning av rätten till livränta bör kunna bidra till en förbättrad handläggning genom att Försäkringskassan ska hämta in läkarutlåtande om det inte är obehövt.

Arbetsgivarverket instämmer även i utredningens bedömning att det behövs ett förstärkt system för att informera om arbetsskadeförsäkringens regelverk på ett effektivt och relevant sätt. Den enskilde individen måste själv ansöka om livränta när han eller hon anser att förmågan att skaffa sig inkomst genom arbete är nedsatt under minst ett år framåt. Därför är det, som utredningen också konstaterar, extra viktigt att förtydliganden kring handläggares upplysningsrutiner görs i Försäkringskassans handlägningsprocess. Detta för att individer inte ska gå miste om information om arbetsskadeförsäkringen och därmed eventuell rätt till ersättning från densamma.

De kollektivavtalade försäkringarna vid arbetssjukdom kompletterar den allmänna arbetsskadeförsäkringen och träder i normalfallet därför in först när en arbetsskada har godkänts av Försäkringskassan. Det är även ur denna aspekt väsentligt att den enskilde är informerad om vad som gäller enligt den allmänna försäkringen när ett sjukdomsfall kan bero på en arbetsskada.

12 Rehabilitering och rehabiliteringsersättning

Utredningen föreslår att en ny förmån, rehabiliteringspenning vid arbetsskada, ska införas i arbetsskadeförsäkringen. Den nya förmånen ska kunna utgå när en arbetstagare är i behov av en kortare arbetslivsinriktad rehabilitering på grund av arbetsskada och arbetstagaren därför uppbär rehabiliteringspenning enligt 31 kap. SFB. Då ska rehabiliteringspenning vid arbetsskada kunna betalas ut och utgöra ersättning för inkomstförlust upp till arbetstagarens sjukpenninggrundande inkomst (SGI), vilket innebär att ersättningen maximalt kan lämnas upp till 7,5 prisbasbelopp. Enligt förslaget förutsätter rätten till rehabiliteringsersättning vid arbetsskada inte att grundkraven som finns för rätten till livränta är uppfyllda. Det innebär att det inte ska finnas några krav på att förvärvsförmågans nedsättning uppgår till minst en femtondel och att nedsättningen kan antas bestå under minst ett års tid.

Utredningens bedömning är att en effekt av förslaget blir att fler arbetstagare kan få en prövning av om besvären är arbetsrelaterade och att Försäkringskassan därmed kommer att godkänna fler ärenden som arbetsskada och vid ett tidigare skede än vad som sker idag.

De kollektivavtalade försäkringarna bygger till viss del på förutsättningen att Försäkringskassan gör arbetsskadebedömningar utifrån grundkraven i försäkringen. Ett införande av den föreslagna förmånen, rehabiliteringspenning vid arbetsskada, kan därmed få konsekvenser för kollektivavtalets tillämpning och även utformning.

Enligt Arbetsgivarverkets bedömning är det till exempel oklart hur rätten till ersättning från personskadeavtalet kommer att se ut när perioden med den nya förmånen avslutas och arbetstagaren återgår till en period med sjukpenning. Försäkringskassan kan i ett senare skede göra bedömningen att grundkraven för att få en skada bedömd som arbetsskada inte är uppfyllda och att arbetstagaren därmed inte har rätt till ersättning från arbetsskadeförsäkringen. Konsekvenserna för arbetsgivarens kostnader för ersättning enligt kollektivavtalet blir här mycket oklara.

Utredningen bedömer att det genom införandet av den föreslagna förmånen, som avser att täcka inkomstbortfall bättre, skapas incitament för arbetstagare att medverka vid arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder på grund av arbetsskada. Arbetsgivarverket anser dock att den längre handläggningstiden och de många gånger retroaktiva utbetalningarna av ersättningen vid bifall minskar effekten av förmånen som ett incitament. Det kan även finnas en risk att ett beviljande av förmånen skapar en förväntning hos den enskilde gällande senare rätt till livränta. Enligt Arbetsgivarverkets bedömning riskerar regelverket att bli svårbegripligt ur individens synvinkel om de olika förmånerna inte bygger på samma grundkrav.

Med anledning av ovanstående avråder Arbetsgivarverket från införandet av den nya förmånen rehabiliteringspenning vid arbetsskada i dess föreslagna form.

15 Överväganden och förslag rörande översyn av 39 kap. 5 § socialförsäkringsbalken

Arbetsgivarverket ser positivt på utredningens förslag om en ändring av bestämmelsen i 39 kap. 5 § socialförsäkringsbalken samt dess rubrik så att paragrafens funktion och omfattning i förhållande till det generella arbetsskadebegreppet förtydligas.

17 Överväganden och förslag – arbetsskadeskyddet vid smitta

Arbetsgivarverket har inte något att invända mot utredningens förslag att det generella skadebegreppet inom arbetsskedeförsäkringen blir gällande även för smittsamma sjukdomar och att nuvarande system med personkretsar slopas.

19 Förbättrad handläggning

Arbetsgivarverket ser positivt på förslaget att ge Inspektionen för socialförsäkringen i uppdrag att göra en jämställdhetsanalys av Försäkringskassans handläggning av arbetsskedeförsäkringen.

Beslut i detta ärende fattas av generaldirektör Eva Liedström Adler. Vid den slutliga handläggningen deltog även chefsjurist Karl Pfeifer, rådgivare Karin Lien och socialförsäkringsexpert Hanna Larsson, föredragande.

Eva Liedström Adler

Hanna Larsson